

NARODOWA
STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013

Priorytet 1

„Badania i rozwój nowoczesnych technologii”

Zalecenia do przygotowania

STUDIUM WYKONALNOŚCI

dla projektów w poddziałaniach 1.1.1, 1.1.2 oraz 1.3.1
(projekty badawcze - projekty rozwojowe)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Departament Funduszy Europejskich

Warszawa – luty 2008 r.

WSTĘP

Niniejszy dokument ma charakter zaleceń będących podstawą do przygotowania dokumentacji projektowej dla przedsięwzięć finansowanych w ramach 1 osi priorytetowej Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, obejmujących działanie 1.1 *Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy* oraz działanie 1.3 *Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe*. (z wyłączeniem poddziałania 1.3.2).

Głównym celem dokumentu jest ujednoczenie zasad przygotowywania Studiów Wykonalności (SW) przez Wnioskodawców pozwalające na porównywalność przedsięwzięć, które mają być dofinansowane w ramach PO IG. Wytyczne mają również ułatwić Wnioskodawcom proces przygotowywania SW poprzez usystematyzowanie pojęć, wprowadzenie jednolitych założeń oraz stanowić będą podstawę do merytorycznej oceny projektów przeprowadzanej przez odpowiedni Zespół oceniający, ponieważ jest to jedyny załącznik rozszerzający i objaśniający informacje zawarte we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.

Z tych powodów zalecane jest uwzględnienie następujących elementów w SW:

- Wprowadzenie wraz ze streszczeniem;
- Definicja celów projektu;
- Charakterystyka projektu;
- Analiza wykonalności przedsięwzięcia i rozwiązań alternatywnych;
- Opis poszczególnych zadań badawczych;
- Szczegółowy opis proponowanych kategorii kosztowych;
- Analiza finansowa.

Głównym celem SW jest również wykazanie zasadności realizacji projektu, w tym jego zgodności z celami Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, obowiązującymi strategiami na poziomie krajowym, regionalnym oraz wspólnotowym. Studium jest także uzasadnieniem optymalnej wnioskowanej wysokości dotacji z EFRR, a także określeniem czy przedsięwzięcie możliwe jest do zrealizowania, biorąc pod uwagę wymogi wykonalności oraz trwałości efektów projektu. Zasadność i zgodność realizowanych przedsięwzięć z przepisami dotyczącymi funduszy strukturalnych musi dotyczyć wszystkich elementów projektu - w przypadku ich braku koszty niezbędne do realizacji tej części projektu mogą zostać uznane za niekwalifikowane.

Równocześnie, SW wskazuje najlepsze z możliwych do zastosowania rozwiązań technicznych i technologicznych, organizacyjnych, finansowo-ekonomicznych, biorąc także pod uwagę kwestie ekologiczne. Uzasadnia wybór opcji, której realizacja doprowadzi do rozwiązania zdiagnozowanych problemów, ponadto określa korzyści i koszty realizacji projektu biorąc pod uwagę między innymi następujące uwarunkowania:

- potrzeby rynku;
- aspekty techniczne i technologiczne;
- aspekty organizacyjne;
- aspekty prawne i środowiskowe;
- aspekty finansowe i ekonomiczne.

Należy zwrócić szczególną uwagę na zgodność treści Studium ze stanem rzeczywistym, zwłaszcza w zakresie analiz i projekcji stanu bieżącego i oczekiwanego przedstawianego projektu, których prezentacja musi pozwalać na łatwą możliwość ich weryfikacji oraz analizy

przez osoby dokonujące oceny formalnej i merytorycznej. Nadmierny, nieuzasadniony optymizm jak i pesymizm może stać się powodem niezyskania przez projekt oceny zapewniającej dofinansowanie. Należy także pamiętać, że wniosek i SW są dokumentami związanymi - SW szczegółowo uzasadnia i wyjaśnia tezy, fakty i dane zamieszczone we wniosku. Rozbieżności pomiędzy tymi dokumentami podważają wiarygodność wniosku i mogą być powodem istotnego obniżenia oceny wniosku o dofinansowanie.

Zakłada się, że wniosek o dofinansowanie zostaje wypełniony po sporządzeniu pierwszej wersji SW i możliwym jest pojawienie się różnic w przeprowadzonych obliczeniach czy kosztorysach. Dlatego dopuszczalna jest aktualizacja SW w chwili złożenia wniosku o dofinansowanie lub przedstawienie poprawionych obliczeń w części finansowej w formie załącznika aktualizującego SW. Wnioskodawca podpisując Studium ponosi pełną odpowiedzialność za informacje zawarte w przedstawianych dokumentach.

W kolejnych częściach opisowych SW zaleca się zwięzłość i klarowność, unikanie zbędnej drobiazgowości jak i ogólności opisów, mając na uwadze, że rezultatem projektu będą udokumentowane lub uprawdopodobnione w treści dokumentu zmiany ekonomiczno-społeczne jakie zajdą w bliższym i dalszym otoczeniu gospodarczym Wnioskodawcy po zrealizowaniu tego projektu.

Wskazane jest także szczegółowe zapoznanie się Wnioskodawcy, przed rozpoczęciem opracowania SW, z kryteriami merytorycznymi oceny projektu w działaniu, do którego aplikuje, a szczególnie z ich ważnością (liczbą punktów, jakie można w nich uzyskać) aby zapewnić, że treść SW będzie umożliwiała dokonanie oceny wniosku w sposób satysfakcjonujący Wnioskodawcę.

Wskazane zostały kolejne podrozdziały SW, w których rekomendowane jest rozwinięcie poszczególnych kryteriów wyboru projektów dla działań. Nie oznacza to jednak, że są to jedyne fragmenty w opisie, gdzie należy scharakteryzować stopień wypełniania danego kryterium.

Niniejsze „Zalecenia” zostały opracowane zgodnie z najlepszą aktualną wiedzą Instytucji Pośredniczącej oraz Instytucji Zarządzającej. W przypadku przekazania nowych interpretacji lub w przypadku istotnych problemów wskazywanych przez potencjalnych beneficjentów oraz instytucje oceniające wnioski, „Zalecenia” mogą podlegać dalszym zmianom.

Szczegółowych informacji na temat sposobu wypełniania poszczególnych części wniosku o dofinansowanie oraz interpretacji w zakresie Studium Wykonalności może udzielać, co do zasady, właściwa Instytucja Wdrażająca tj. Ośrodek Przetwarzania Informacji dla poddziałania 1.1.1 oraz działania 1.3. W przypadku poddziałania 1.1.2 instytucją odpowiedzialną jest Departament Funduszy Europejskich (DFE) w MNiSW.

SPIS TRESCI

I. Wprowadzenie

1. Tytuł i cel projektu.
2. Wnioskodawca i podmioty współpracujące.

II. Streszczenie Studium

1. Streszczenie projektu.
2. Podsumowanie przeprowadzonych analiz i ich wyniki wraz z rekomendacjami.

III. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego

1. Lokalizacja projektu – potencjał położenia geograficznego.
2. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze.
3. Stan wiedzy w dziedzinie nauki objętej tematyką projektu i identyfikacja kluczowych potrzeb badawczych.
4. Polityka sektorowa oraz zbieżność z dokumentami strategicznymi.
5. Powiązania projektu z innymi programami lub inicjatywami UE.
6. Zgodność projektu z politykami horyzontalnymi UE.

IV. Logika interwencji

1. Spójność z celami PO IG.
2. Wskaźniki realizacji celów projektu.
3. Powiązania z programami badawczymi i inwestycyjnymi Wnioskodawcy.

V. Analiza popytu

1. Identyfikacja odbiorców rezultatów proponowanego projektu.
2. Określenie popytu na rezultaty projektu.
3. Analiza przydatności rezultatów projektu do zastosowań praktycznych.

VI. Analiza instytucjonalno-prawna

1. Status prawny Wnioskodawcy i innych uczestników projektu.
2. Charakterystyka działalności naukowo-badawczej Wnioskodawcy i innych uczestników projektu.
3. Doświadczenie Wnioskodawcy i uczestników w realizacji projektów.
4. Wykonalność projektu pod względem organizacyjnym.
5. Wykonalność projektu pod względem prawnym.

VII. Analiza techniczna

1. Opis zasobów Wnioskodawcy.
2. Opis techniczny projektu.
3. Lokalizacja projektu – uwarunkowania techniczne.

VIII. Plan wdrożenia i finansowania przedsięwzięcia

1. Harmonogram realizacji projektu.
2. Plan finansowania przedsięwzięcia.
3. Opis poszczególnych zadań badawczych.
4. Trwałość rezultatów projektu.
5. Promocja projektu.

IX. Analiza finansowa

1. Sytuacja finansowa Wnioskodawcy.
2. Przepływy pieniężne.
3. Wnioski z analizy finansowej.

I. Wprowadzenie

Z tej części powinno jednoznacznie wynikać jaki jest charakter projektu i jakie podmioty realizują przedsięwzięcie.

1.1. Tytuł i cel projektu

Należy podać tytuł przedsięwzięcia wraz z krótkim (jedno-dwu zdaniowym) sformułowaniem celu projektu.

1.2. Wnioskodawca i podmioty współpracujące

Należy wymienić zaangażowane podmioty oraz ich podstawowe dane (*nazwa/siedziba*).

II. Streszczenie Studium

2.1. Streszczenie projektu

(Max. 1-2 strony znormalizowanego tekstu A4, czcionka Times New Roman, 12 pt.). W streszczeniu SW powinien znaleźć się skrótowy przegląd kluczowych informacji o projekcie sporządzony po przygotowaniu całości dokumentu. Zaleca się szczególnie unikanie sformułowań specjalistycznych. Wskazane jest przekształcenie naukowego języka w przeprowadzonych analizach techniczno-technologicznych na bardziej zrozumiałą i czytelną formę rozszerzającą populację czytelników streszczenia poza specjalistów w dziedzinie danego projektu.

Należy powiązać tę część z opisem projektu oraz z uzasadnieniem realizacji które jest zamieszczone również we Wniosku o dofinansowanie PO IG.

Streszczenie projektu powinno zawierać przede wszystkim następujące elementy:

- genezę projektu i opis przedmiotu projektu;
- typ projektu – pojedynczy, w partnerstwie (konsorcjum);
- uzasadnienie zgodności projektu z celami osi priorytetowej 1. PO IG, a przede wszystkim celami danego poddziałania – uzasadnienie powinno udzielić odpowiedzi w kwestii celowości realizacji wszystkich elementów projektu;
- uzasadnienie potrzeby realizacji projektu (odpowiedź na pytania: dlaczego powinien być realizowany właśnie ten projekt? jakie jest uzasadnienie, jeśli chodzi o cele społeczno-gospodarcze?

2.2. Podsumowanie przeprowadzonych analiz i ich wyniki wraz z rekomendacjami

(Max. do 4 stron znormalizowanego tekstu A4, czcionka Times New Roman, 12 pt.).

Zaleca się uwzględnienie w tym miejscu wyników rozdz. III, IV, V, VI, VII, VIII i IX.

Należy zwrócić uwagę na klarowne wskazanie :

- potrzeby realizacji projektu;
- celów projektu na podstawie matrycy logicznej;
- wykonalności ekonomiczno-finansowej;
- wykonalności instytucjonalnej;
- sposobu wdrażania projektu;
- stanu po zrealizowaniu projektu.

Rozdział dotyczący streszczenia projektu może dostarczać podstawowych informacji o projekcie pozwalających m.in. na weryfikację kryteriów takich jak:

- poprawność przyjętej metodyki, narzędzi badawczych;
- poziom naukowy projektu;
- zgodność z celami PO IG;
- możliwość wdrożenia i wykorzystania wyników w gospodarce.

III. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego

3.1. Lokalizacja projektu – potencjał położenia geograficznego

Należy podać lokalizację/lokalizacje projektu (województwo, powiat, adres) oraz informację czy lokalizacja/lokalizacje są odpowiednio przygotowane do realizacji zadań badawczych projektu, czy też niezbędne są dodatkowe działania podjęte przez Wnioskodawcę, podmioty współrealizujące projekt. Należy wskazać, jakie działania będą realizowane w poszczególnych miejscach. Ponadto bardzo istotną częścią podrozdziału jest określenie wraz z uzasadnieniem obszaru oddziaływania projektu (międzynarodowy, ogólnopolski, regionalny/lokalny).

Ponadto na podstawie kontekstowych danych społeczno-gospodarczych danego regionu (demograficznych, ekonomicznych, itp) należy wskazać aspekty położenia geograficznego lokalizacji projektu uzasadniające interwencję. Należy ewentualnie wskazać, czy i jak proponowana lokalizacja projektu wpłynie na obszar oddziaływania projektu.

Dane dotyczące obszaru, na którym zlokalizowany jest projekt należy pokazać w taki sposób, aby można było łatwo zauważyć i zrozumieć problemy, które przeprowadzenie projektu ma rozwiązać. Należy zwrócić szczególną uwagę, aby opis ten powiązany był ściśle z tematyką projektu. Nie należy przepisywać danych statystycznych, które nie są bezpośrednio związane z projektem (podrozdział ten nie może być prezentacją wszystkich danych – powinien odnosić się wyłącznie do najważniejszych z nich). Zawsze, kiedy jest to możliwe, należy powoływać się na wiarygodne źródła informacji (wskazując dokładnie źródło/publikator), takie jak lokalne statystyki, statystyki krajowe, inne opracowania strategiczne – np. strategia rozwoju gminy, województwa, określone publikacje naukowe w danej dziedzinie).

3.2. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Należy opisać powiązania społeczno-gospodarcze Wnioskodawcy z otoczeniem oraz uwarunkowania społeczno-gospodarcze realizacji i wykorzystania rezultatów projektu uwzględniając:

- nakłady finansowe na działalność badawczo-rozwojową w regionie;
- specyficzne cechy przemysłowe, demograficzne, krajobrazowe, przyrodnicze, kulturowe, edukacyjne, które mogą mieć wpływ na realizację i wykorzystanie rezultatów projektu;
- powiązania programu badawczego Wnioskodawcy ze zwiększaniem konkurencyjności regionu;
- dostosowanie programu badawczego Wnioskodawcy do specyfiki regionu;
- potencjalny wpływ realizacji projektu na takie parametry jak: stopa wzrostu gospodarczego regionu, poziom bezrobocia, poziom zatrudnienia, struktury wieku mieszkańców, gęstości zaludnienia inne wnioski z analizy trendów demograficznych i gospodarczych.

Należy wskazać kluczowe dane odpowiednie dla projektu, sformułowane na tyle dokładnie, aby zrozumieć problemy, które mają być rozwiązane (rozdział ten nie może być prezentacją wszystkich danych – powinien odnosić się tylko najważniejszych z nich).

Punkt dotyczący uwarunkowań społeczno-gospodarczych powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- wpływ realizacji projektu na rozwój współpracy pomiędzy sferą B+R a gospodarką;
  - wpływ wyników projektu na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw;
  - projekt ma związek z RIS lub może być wykorzystany przez RIS (1.1.1).

3.3. Stan wiedzy w dziedzinie nauki objętej tematyką projektu i identyfikacja kluczowych potrzeb badawczych

Należy scharakteryzować obecny stan wiedzy w dziedzinie lub dziedzinach nauki objętych tematyką projektu, zidentyfikować kluczowe potrzeby badawcze w tym zakresie, wyselekcjonować najważniejsze problemy z punktu widzenia otoczenia społeczno-gospodarczego i środowiska naukowego oraz wskazać w jakim zakresie proponowany projekt może spełnić potrzeby otoczenia.

Jest to ważny element dla poprawnie sporządzonej analizy technicznej - jasno sformułowany opis stanu aktualnego przed realizacją projektu pozwala przejść do identyfikacji problemów i niedogodności dotychczasowych rozwiązań/technologii.

Punkt dotyczący stanu wiedzy w dziedzinie nauki objętej tematyką projektu powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- a) w odniesieniu do poddziałania 1.1.1
  - użyteczność oczekiwanych wyników projektu;
- b) w odniesieniu do poddziałania 1.1.2, 1.3.1
  - kompleksowość rozwiązania problemów objętych projektem;
- c) w odniesieniu do poddziałania 1.3.1
  - nowoczesność proponowanych rozwiązań w porównaniu do aktualnego stanu wiedzy w zakresie objętym projektem;
  - społeczna lub gospodarcza użyteczność planowanych wyników projektu.

3.4. Polityka sektorowa oraz zbieżność z dokumentami strategicznymi

Należy, opierając się na dokumentach strategicznych dotyczących danego regionu, całego kraju, jak również sektora czy branży wykazać zgodność proponowanego projektu ze sformułowanymi celami w dokumentach. Należy uwzględnić regionalne strategie innowacyjności, strategie branżowe opracowane w ramach poddziałania 1.4.5 SPO-WKP, strategie rozwoju nauki, itp.

Punkt dotyczący polityki sektorowej oraz zbieżności z dokumentami strategicznymi powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- a) w odniesieniu do działania 1.1, 1.1.2, 1.3.1

- zgodność projektu z tematyką określoną przez ministra właściwego ds. nauki (zgodność z celami polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa);
- projekt ma związek z RIS lub może być wykorzystany przez RIS;
- w odniesieniu do poddziałania 1.3.2 realizacja projektu w dziedzinach priorytetowych dla polskiej gospodarki.

3.5. Powiązania projektu z innymi programami badawczymi i inwestycyjnymi lub inicjatywami UE

Należy wskazać możliwe powiązania realizowanego projektu z innymi Programami Operacyjnymi na lata 2007-2013, np. 7 Programem Ramowym, Eureka lub inne inicjatywy realizowanymi na poziomie UE. W punkcie tym udowodnić należy możliwą komplementarność projektu z innymi przedsięwzięciami, które mogą być sfinansowane w ramach innych inicjatyw.

Komplementarność dotyczy także związku z innymi z projektami, które w jakikolwiek inny sposób są powiązane z proponowanym do realizacji zadaniem lub mogą mieć wpływ na jego realizację. Dodatkowo oznacza także sytuację, gdy potencjalny projekt zgłaszany do realizacji stanowi element szerszego przedsięwzięcia.

Należy również wskazać na umiejscowienie projektu w programie prac badawczych Wnioskodawcy, na jego komplementarność lub wykazanie że może stanowić element szerszego przedsięwzięcia. W programie prac badawczych należy uwzględnić wszystkie źródła finansowania, współpracę międzynarodową oraz określić i uzasadnić powiązanie z proponowanym projektem.

Punkt dotyczący powiązania projektu z innymi programami badawczymi i inwestycyjnymi lub inicjatywami UE powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- powiązanie z innymi projektami o zbliżonej tematyce (projekt jest częścią projektu realizowanego w ramach współpracy międzynarodowej);
- zakres dotychczasowej współpracy beneficjenta z krajowymi/zagranicznymi zespołami badawczymi i przedsiębiorstwami w zakresie zbliżonym do składanego projektu.

3.6. Zgodność projektu z politykami horyzontalnymi UE

Należy wykazać co najmniej neutralny wpływ projektu na polityki horyzontalne UE. W każdym z działań oceniane będzie kryterium pozytywnego wpływu na polityki horyzontalne wymienione w art. 16 i 17 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 równości szans, ochrony środowiska, rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Punkt dotyczący zgodności z politykami horyzontalnymi UE powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- Projekt jest zgodny z politykami horyzontalnymi wymienionymi w art. 16 i 17 Rozporządzenia WE nr 1083/2006.

IV. Logika interwencji

4.1. Cele projektu - spójność z celami PO IG

Należy uzasadnić, że proponowany projekt jest zgodny z celami działania i danego poddziałania PO IG, do którego aplikuje Wnioskodawca, a także z celami osi priorytetowej i Programu Operacyjnego. W przypadku wystąpienia w projekcie elementów, do których brak będzie powyższego uzasadnienia, koszty związane z realizacją tych elementów będą zaliczone do kosztów niekwalifikowanych (nie podlegających dofinansowaniu).

Rozdział ten powinien więc jednoznacznie wskazywać zgodność projektu z celami Programu Operacyjnego oraz celami 1 osi priorytetowej. Należy więc sformułować cel bezpośredni oraz cele ogólne/pośrednie projektu. Cel bezpośredni musi wynikać ze zidentyfikowanego problemu kluczowego, natomiast cele ogólne/pośrednie z jego skutków.

Zaleca się skwantyfikowanie celów ogólnych/pośrednich projektu poprzez wyznaczenie wskaźników oddziaływania projektu oraz dążenie do ich możliwej kwantyfikacji np. w okresie 5 lat od zakończenia projektu.

Pomocną w opracowaniu tzw. logiki projektu, a następnie w jego ocenie, będzie przygotowana matryca logiczna. Opracowanie matrycy logicznej stanowiącej załącznik do SW dotyczyć będzie wszystkich projektów, których dotyczą niniejsze Zalecenia.

Punkt dotyczący spójności z celami PO IG powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę kryterium: zgodności z celami PO IG oraz opisem działania w *Szczegółowym opisie priorytetów*.

4.2. Wskaźniki realizacji celów projektu

Należy podać i uzasadnić wskaźniki realizacji celów projektu:

- wskaźniki produktu kwantyfikujące nakłady rzeczowe w realizację projektu przez cały okres jego realizacji (w podziale na lata), (należy zastosować wskaźniki podane na liście obligatoryjnych i fakultatywnych wskaźników PO IG);

Przez wskaźnik produktu rozumiemy bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami, np.: liczbą zakupionej aparatury, liczbą naukowców uczestniczących w projekcie, powierzchnią wybudowanej, zmodernizowanej infrastruktury, liczbą jednostek zaangażowanych w realizację projektu itd.).

- wskaźniki rezultatu kwantyfikujące cele bezpośrednie, które zostaną osiągnięte w wyniku realizacji projektu (należy zastosować wskaźniki zamieszczone na liście obligatoryjnych i fakultatywnych wskaźników);

Przez wskaźnik rezultatu, rozumiemy, korzyści, które wynikną dla beneficjenta (klienta, odbiorcy) bezpośrednio po zakończeniu projektu w związku ze

zrealizowanymi działaniami, tj. dostarczonymi mu usługami/dostawami materialnymi/inwestycjami (np. wartości sprzedaży B+R, statystyka patentów, liczba wdrożeń, liczba jednostek naukowych korzystających z infrastruktury).

- wskaźniki oddziaływania (nie będące elementem wniosku o dofinansowanie) kwantyfikujące cel ogólny projektu, który zostanie osiągnięty w otoczeniu społeczno-gospodarczym Wnioskodawcy po osiągnięciu celów bezpośrednich projektu, np. przewidywane zastosowanie nowoczesnych technologii w gospodarce.

Wskaźnik oddziaływania – jest rozumiany jako długofalowa konsekwencja zrealizowanego produktu, wykraczająca poza natychmiastowe efekty dla beneficjentów końcowych, które zostaną osiągnięte w danym sektorze lub regionie dzięki realizacji projektu. np. zmiana produktywności, wzrost wykorzystania technologii informatycznych i komunikacyjnych, zastosowanie zaawansowanych technologii produkcyjnych, poprawa warunków dla zasobów ludzkich, wzrost efektywności technologicznej, utworzenie nowych, trwałych miejsc pracy.

Wskaźniki oddziaływania projektu muszą być zgodne z celami działania zawartymi w Szczegółowym opisie celów i priorytetów PO IG. Wskaźniki oddziaływania (o ile jest to możliwe) powinny być ujęte również liczbowo.

Punkt dotyczący wskaźników realizacji celów projektu powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryterium:

- wskaźniki produktu i rezultatu są: obiektywnie weryfikowalne, odzwierciedlają założone cele projektu, adekwatne dla danego rodzaju projektu.

4.3. Powiązania z programami badawczymi i inwestycyjnymi Wnioskodawcy

Należy wskazać na umiejscowienie projektu w programie prac badawczych Wnioskodawcy, na jego komplementarność lub wykazanie że może stanowić element szerszego przedsięwzięcia. W programie prac badawczych należy uwzględnić wszystkie źródła finansowania, współpracę międzynarodową oraz określić i uzasadnić powiązanie z proponowanym projektem. Jeżeli proponowany projekt badawczy jest odrębną częścią programu badawczego realizowanego przez Wnioskodawcę, należy opisać ten program i wskazać źródła jego finansowania.

Punkt dotyczący powiązania z programami badawczymi i inwestycyjnymi powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę kryteriów: w odniesieniu do działania 1.1 i poddziałania 1.3.1:

- powiązanie z innymi projektami (projekt jest częścią projektu realizowanego w ramach współpracy międzynarodowej);
- zakres dotychczasowej współpracy beneficjenta z krajowymi / zagranicznymi zespołami badawczymi i przedsiębiorstwami w zakresie zbliżonym do składanego projektu.

V. Analiza popytu

5.1. Identyfikacja odbiorców rezultatów proponowanego projektu

W rozdziale tym należy zdefiniować „rynek” na jakim realizowany jest projekt – jego potencjał i strukturę, w tym także powinno zostać podane ilu podmiotów z danego rynku (beneficjentów końcowych projektu) zgłasza zapotrzebowanie na rezultaty projektu

Należy wskazać i scharakteryzować odbiorców rezultatów projektu w kraju i zagranicą. W identyfikacji należy uwzględnić także odbiorców (beneficjentów ostatecznych, końcowych) projektu. Charakterystykę można poprzeć profesjonalnie przygotowanymi analizami rynku, odpowiednimi listami intencyjnymi, porozumieniami lub umowami, innymi dokumentami identyfikującymi odbiorców.

Punkt dotyczący identyfikacji odbiorców rezultatów proponowanego projektu powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- zapotrzebowanie rynku na wyniki projektu (1.3.1);
- możliwość zastosowania wynalazku przez przedsiębiorców;
- możliwość wykorzystania wyników projektu przez więcej niż jeden podmiot.

5.2. Określenie popytu na rezultaty przedsięwzięcia badawczego

Należy przedstawić prognozę przewidywanego zapotrzebowania na rezultaty realizacji projektu uwzględniające zidentyfikowanych powyżej odbiorców, poziom cen, konkurencję lokalną, regionalną, krajową i międzynarodową. Przedstawioną prognozę można poprzeć profesjonalną analizą rynku, opracowaną dla Wnioskodawcy, analizą danych statystycznych itp. Prognozowana liczba odbiorców nowej oferty należy zestawić z liczbą odbiorców obecnej oferty beneficjenta.

Podsumowując, rozdział ten powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę stopnia przydatności rezultatów projektu do zastosowań praktycznych.

Punkt dotyczący analizy popytu powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- a) w odniesieniu do poddziałania 1.1.1:
  - wpływ realizacji projektu na rozwój współpracy pomiędzy sferą B+R a gospodarką;
  - wpływ wyników projektu na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw;
  - możliwość wdrożenia i wykorzystania wyników w gospodarce;
  - użyteczność oczekiwanych wyników projektu;
- b) w odniesieniu do poddziałania 1.1.2 i 1.1.3:
  - możliwość uzyskania wyników, które staną się podstawą do zastosowań praktycznych;
  - zapotrzebowanie rynku na wyniki projektu;
  - użyteczność oczekiwanych wyników projektu.
- c) w odniesieniu do poddziałania 1.1.1, 1.1.2 i 1.3.1:
  - znaczenie przewidzianych do realizacji prac lub zadań dla rozwoju międzynarodowej współpracy w zakresie nauki i techniki;
  - wpływ wyników projektu na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw;

- przydatność do wdrażania technologii, które mogą przyczynić się do wzrostu konkurencyjności wyspecjalizowanych gałęzi gospodarki krajowej lub których rozwój na świecie jest w czasie rozpatrywania wniosku najszybszy i przynosi największe efekty ekonomiczne;
- d) w odniesieniu do poddziałania 1.3.1;
  - zapotrzebowanie rynku na wyniki projektu;
  - wpływ wyników projektu na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw;
  - możliwość wdrożenia lub innego zastosowania wyników projektu;
  - społeczna/gospodarcza użyteczność projektu;
  - społeczna lub gospodarcza użyteczność planowanych wyników.

VI. Analiza instytucjonalno-prawna

6.1. Status prawny Wnioskodawcy i innych uczestników projektu

Należy określić status prawny Wnioskodawcy, określić charakter i obszar jego działalności oraz przedstawić sposób reprezentacji i osobę/osoby go reprezentujące. W przypadku konsorcjum naukowego lub sieci naukowej należy podać wszystkich uczestników tych gremiów, datę zawarcia porozumienia/umowy oraz cel(e) ich utworzenia. Należy także określić podmiot odpowiedzialny za koordynację działalności konsorcjum lub sieci w odniesieniu do proponowanego projektu oraz podmiot odpowiedzialny finansowo za realizację projektu (zgodnie z porozumieniem/umową).

6.2. Charakterystyka działalności naukowo-badawczej Wnioskodawcy

Należy scharakteryzować działalność naukowo-badawczą Wnioskodawcy, a w przypadku konsorcjum lub sieci – także współuczestniczących w proponowanym projekcie podmiotów. Należy wymienić najważniejsze osiągnięcia Wnioskodawcy w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych, uwzględniając uzyskane i wdrożone patenty, jak również inne przedmioty własności przemysłowej oraz przypadki współpracy międzynarodowej i osiągnięte wyniki. Należy podać kategorie oceny parametrycznej Wnioskodawcy (w przypadku konsorcjum lub sieci wszystkich uczestników).

Punkt dotyczący działalności naukowo-badawczej powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów: w odniesieniu do poddziałania 1.1.1:

- posiadane doświadczenie w stosowaniu metody foresight.

6.3. Doświadczenie Wnioskodawcy w realizacji projektów

Należy wymienić projekty badawcze i infrastrukturalne realizowane przez Wnioskodawcę na przestrzeni 5 lat przed datą złożenia wniosku niezależnie od źródła finansowania, o wartości powyżej 1 mln zł podając datę zakończenia realizacji lub stopień zaawansowania, opisując przyjęte systemy zarządzania tymi projektami oraz określając terminowość i prawidłowość ich realizacji.

W celu ujednoczenia przedstawianych informacji, należy zamieścić je w poniższej tabeli.

<i>L. p.</i>	<i>Tytuł projektu</i>	<i>Źródło finansowania/ nazwa programu</i>	<i>Wartość projektu</i>	<i>Okres realizacji</i>	<i>Przyjęty system zarządzania</i>	<i>Uwagi¹</i>

Punkt dotyczący doświadczenia Wnioskodawcy z realizacji projektów powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następującego kryterium: w odniesieniu do poddziałania 1.1.1

- posiadane doświadczenie w stosowaniu metody foresight.

6.4. Wykonalność projektu pod względem organizacyjnym

Należy przedstawić przewidywany system zarządzania realizacją projektu, uwzględniając strukturę organizacyjną beneficjenta, związaną z wdrażaniem projektu, z uwzględnieniem podziału kompetencji, współzależności i odpowiedzialności wraz z uzasadnieniem czy posiadania przez Wnioskodawcę odpowiednich zasobów do realizacji danego projektu. Należy uwzględnić wszystkich członków konsorcjum (jeśli taka sytuacja występuje) biorących czynny udział w realizacji projektu. Należy również wskazać ewentualne inne podmioty zaangażowane w realizację projektu, jeżeli są już znane.

Punkt dotyczący wykonalności projektu pod względem organizacyjnym powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następującego kryterium w odniesieniu do poddziałania 1.1.1, 1.1.2, 1.3.1:

- posiadanie zasobów organizacyjnych i ludzkich wystarczających do przeprowadzenia projektu.

6.5. Wykonalność projektu pod względem prawnym

Należy przedstawić zidentyfikowane kwestie prawne związane z realizacją projektu, w tym ograniczenia wynikające z ewentualnych praw własności przemysłowej osób trzecich oraz ewentualną konieczność uzyskania odpowiednich pozwoleń w przypadku wykonywania doświadczeń na ludziach, na zwierzętach, badań nad organizmami GMO lub chronionymi i opisać sposoby zapewnienia wykonalności projektu pod tym względem z uwzględnieniem harmonogramu realizacji.

Punkt dotyczący wykonalności projektu pod względem prawnym powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów w odniesieniu do poddziałania 1.3.1:

- możliwość wykorzystania wyników projektu przez więcej niż jeden podmiot;
- Wnioskodawca nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o dofinansowanie.

¹ W tym miejscu należy napisać m.in. czy projekt został zrealizowany w terminie i czy jego realizacja przebiegała prawidłowo. Jeśli nie, należy wskazać z jakimi problemami spotkała się instytucja realizująca projekt. Dodatkowo można zamieścić inne informacje ważne z punktu widzenia Wnioskodawcy.

VII. Analiza techniczna

7.1. Opis zasobów Wnioskodawcy

Należy opisać zasoby Wnioskodawcy, które zostaną wykorzystane do realizacji proponowanego projektu oraz wskazać, jakie zasoby wymagają uzupełnienia lub dostarczenia z zewnątrz. Należy wyjaśnić, czy zasoby ludzkie i techniczne Wnioskodawcy są wystarczające dla przyjętego systemu zarządzania realizacją projektu.

Należy także zamieścić wykaz posiadanej aparatury naukowo-badawczej w podziale na laboratoria i wskazać, które i w jakim stopniu będą wykorzystane podczas realizacji projektu, a także uzasadnić ewentualną potrzebę uzupełnienia posiadanej aparatury o urządzenia niezbędne do realizacji projektu wraz z jej przewidywanym umiejscowieniem. Rekomenduje się przedstawienie tych danych w formie tabel i schematów.

Należy przedstawić kluczowy zespół badawczy wskazując naukowców odpowiedzialnych za poszczególne zadania badawcze, ich osiągnięcia badawcze z uwzględnieniem wdrożeń, posiadane przedmioty własności przemysłowej z uwzględnieniem ich komercjalizacji oraz najważniejsze publikacje. Należy określić i uzasadnić, czy posiadany zespół badawczy, przewidziany do realizacji projektu, wymaga uzupełnienia z zewnątrz i wskazać sposób, w jaki to będzie wykonane.

Punkt dotyczący opisu zasobów Wnioskodawcy powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- posiadanie zasobów organizacyjnych i ludzkich wystarczających do przeprowadzenia projektu (1.1, 1.3.1);
- zakres współpracy z krajowymi i zagranicznymi zespołami badawczymi i przedsiębiorcami (1.3.1);
- udział młodych naukowców w projekcie (1.3.1).

7.2. Opis techniczny projektu

Należy wymienić, opisać i szczegółowo uzasadnić wybór wszystkich zadań badawczych projektu przewidzianych do realizacji, a szczególnie rezultaty poszczególnych zadań i sposób odbioru tych prac. Należy także uzasadnić, że przyjęte rozwiązania techniczne proponowanego projektu zapewnią jego wykonalność, są zgodne z najlepszymi, znanymi praktykami oraz charakteryzują się optymalną efektywnością technologiczną, cenową i jakością.

W przypadku występowania w projekcie alternatywnych zadań badawczych lub alternatywnych procesów, należy je wskazać i uzasadnić.

Punkt dotyczący opisu technicznego projektu powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- Wnioskodawca zaproponował kilka scenariuszy dalszego postępowania w zależności od uzyskanych wyników realizacji projektu (1.1.1).

7.3. Lokalizacja projektu – uwarunkowania techniczne

Należy opisać wpływ (zwłaszcza zagrożenia) proponowanego projektu na środowisko naturalne w trakcie realizacji. Jeżeli wymagana jest Ocena Oddziaływania na

Środowisko, należy w niniejszym punkcie zamieścić streszczenie raportu z Oceny Oddziaływania na Środowisko Naturalne. Gdy Ocena Oddziaływania na Środowisko nie jest wymagana należy w poniższym rozdziale zawrzeć krótkie określenie wpływu przedsięwzięcia na środowisko – informacje odnośnie tego, czy projekt może spowodować:

- zagrożenia dla środowiska w fazie budowy lub realizacji projektu badawczego;
- zagrożenia dla środowiska w fazie eksploatacji projektu, po zakończeniu badań.

VIII. Plan wdrożenia i finansowania przedsięwzięcia

8.1 Harmonogram realizacji projektu

Należy przedstawić harmonogram realizacji projektu, zgodny z opisem technicznym zamieszczonym w rozdz. 7.2 SW i uwzględniający wszystkie jego etapy. Nie należy pomijać etapu przygotowania dokumentacji, czy czasu niezbędnego na ogłoszenie i przeprowadzenie przetargu lub przetargów. Określając częstotliwość etapów harmonogramu należy wziąć pod uwagę określone w planie finansowania przedsięwzięcia (rozdz. 8.2) terminy wystąpienia, otrzymania i rozliczenia zaliczek uwzględniające możliwość stwierdzenia wykonania zadań wymienionych w raportach będących elementem kwartalnych wniosków o płatność oraz kamienie milowe (milestones) realizacji projektu, które będą przedmiotem półrocznych sprawozdań.

Ze względu na czytelność harmonogramu zaleca się przedstawienie go w postaci wykresu Gantt'a.

Punkt dotyczący harmonogramu realizacji projektu powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów w odniesieniu do działania 1.1, 1.3:

- harmonogram projektu umożliwia prawidłową i terminową realizację przedsięwzięcia.

8.2. Plan finansowania przedsięwzięcia

Należy, zapewniając pełną zgodność z harmonogramem realizacji projektu podanym w rozdz. 8.1 SW, przedstawić harmonogram rzeczowo-finansowy projektu, zawierający nakłady na poszczególne zadania i źródła finansowania nakładów w podziale na lata realizacji i kategorie kosztów kwalifikowanych oraz koszty niekwalifikowane. W przypadku zaliczenia podatku VAT w całości lub w części do kosztów kwalifikowanych, należy podać uzasadnienie oparte na aktualnym stanie prawnym, powołując się na jego źródło. Harmonogram rzeczowo-finansowy powinien zawierać wszystkie nakłady związane z projektem, także te, które zostały poniesione przed złożeniem wniosku. Powołując się na kosztorysy i oferty należy je oznaczyć umożliwiając ich identyfikację w dokumentacji związanej z realizacją projektu.

W przypadku projektów realizowanych przez konsorcjum należy w harmonogramie rzeczowo-finansowym wskazać członka konsorcjum odpowiadającego za finansową realizację projektu.

Określając harmonogram rzeczowo-finansowy projektu należy wskazać terminy wystąpienia, otrzymania i rozliczenia zaliczek.

Jako załączniki do SW zamieszone zostały przygotowane tabele, które należy odpowiednio uzupełnić (Załącznik 2 i 3 do SW) zgodnie z poszczególnymi pozycjami.

Punkt dotyczący planu finansowania przedsięwzięcia powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów w odniesieniu do działania 1.1, 1.3:

- kwalifikowalność wydatków zaplanowanych w projekcie w ramach działania (dot. kryterium formalnego);
- zasadność planowanych wydatków w stosunku do przedmiotu i zakresu projektu.

8.3. Opis poszczególnych zadań badawczych

W punkcie tym przedstawiony zostanie dokładny opis poszczególnych etapów projektu badawczego uwzględniający obowiązkowo kamienie milowe (milestones) realizacji projektu, które będą przedmiotem półrocznych sprawozdań.

W powiązaniu z rozdziałem wcześniejszym (możliwość uwzględnienia informacji zamieszczonych w opisie technicznym projektu) należy przedstawić charakterystykę poszczególnych faz niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia wskazując na metodykę planowanych badań (co stanowi podstawę naukowego warsztatu zespołu badawczego i jak zamierza się rozwiązać postawiony problem, na czym będzie polegać analiza i opracowanie wyników badań).

Punkt dotyczący opisu poszczególnych zadań badawczych ma dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów:

- poziom naukowy (1.1.2, 1.3);
- przyjęta metodyka, narzędzia badawcze (1.1.1);
- kompleksowość rozwiązania problemów objętych projektem.

8.4. Trwałość rezultatów projektu

Należy przedstawić zdolność i gotowość beneficjenta lub członka/członków konsorcjum do utrzymania trwałości rezultatów realizacji projektu przynajmniej przez 5 lat od chwili jego zakończenia.

Punkt dotyczący trwałości rezultatów projektu powinien dostarczać informacji pozwalających na ocenę następujących kryteriów w odniesieniu do działania 1.1 i 1.3:

- Wnioskodawca zapewnia trwałość rezultatów projektu przez okres minimum 5 lat od zakończenia projektu.

8.5 Promocja projektu

Punkt ten powinien zawierać informacje na temat jawności i publicznej świadomości dotyczącej realizacji działań finansowanych przy udziale Funduszy Strukturalnych UE 2007-2013 (EFRR). W związku z tym należy określić cel jaki ma być osiągnięty, grupy docelowe do jakich planowana promocja będzie skierowana, środki i metody realizacji, odpowiedzialność za realizację, jak również aktualny budżet.

Instrumenty promocji to m.in. tablice pamiątkowe, plakaty i inne materiały informacyjne. Należy zwrócić uwagę, aby była to rzeczywista promocja programu/priorytetu/działania/projektu, a koszty ujęte do dofinansowania z EFRR były kwalifikowalne. Opracowując ten rozdział należy korzystać z wytycznych dotyczących Informacji i promocji dla okresu programowania 2007-2013.

IX. Analiza finansowa

9.1. Sytuacja finansowa Wnioskodawcy

Należy, na podstawie sprawozdania finansowego Wnioskodawcy, ocenić jego sytuację finansową, finansową zdolność do podjęcia się realizacji przedsięwzięcia, wrażliwość na zakłócenia procesu dotacji, jak również skutki możliwego niedoszacowania wydatków projektu i proponowane metody zaradcze. W przypadku konsorcjum należy uwzględnić wpływ sytuacji finansowej konsorcjantów oraz rzeczywiste terminy przepływów finansowych między nimi oraz rozliczeń. Biorąc pod uwagę skomasowaną na koordynatorze konsorcjum odpowiedzialność za merytoryczną i finansową realizację projektu, należy wnioski z oceny sytuacji finansowej własnej i pozostałych członków konsorcjum oraz obiegu dokumentacji finansowej i sprawozdawczej uwzględnić w umowie konsorcjum.

9.2. Przepływy pieniężne

Należy przedstawić analizę przepływów pieniężnych podczas realizacji projektu, uwzględniającą:

- wszystkie, przewidziane przez Wnioskodawcę źródła finansowania przedsięwzięcia;
- przewidywaną inflację;
- rezerwy na nadzwyczajny wzrost nakładów w kategoriach objętych projektem;
- rezerwy na nadzwyczajne zmiany niezbędne podczas realizacji przedsięwzięcia.

Powyższą analizę należy uzupełnić analizą przepływów pieniężnych podczas utrzymania trwałości rezultatów projektu przez co najmniej 5 lat od zakończenia realizacji projektu. W przypadku konsorcjum należy wskazać udział wszystkich członków. Analiza ta powinna być zgodna z warunkami zapisanymi w umowie konsorcjum.

9.3. Wnioski z analizy finansowej

Analiza musi wykazać, że środki finansowe przewidziane na realizację omawianego projektu są wystarczające do sfinansowania kosztów projektu, a sytuacja finansowa Wnioskodawcy umożliwia nie tylko realizację projektu, lecz także zachowanie trwałości rezultatów co najmniej 5 lat od zakończenia realizacji.

W przypadku braku pozytywnych wyników analizy finansowej należy ocenić powody tego stanu i w niezbędnym zakresie zmienić założenia projektowe. Zakres zmian i ich wpływ na realizację przedsięwzięcia należy opisać i uzasadnić.

Kryterium, które zostanie zweryfikowane w tym punkcie to:

- zasadność planowanych wydatków w stosunku do przedmiotu i zakresu projektu.

Załączniki:

Załącznik 1. Matryca logiczna projektu (LogFrame)

Macierz struktury logicznej projektu składa się z pól, które należy wypełnić posługując się objaśnieniami pokazanymi w tabeli ²

dla Projektu pn. ...

	Logika interwencji	Obiektywnie weryfikowalne wskaźniki	Źródła weryfikacji wskaźników	Założenia i możliwe zagrożenia
Cel ogólny	Cel którego osiągnięcie ważne jest ze społecznego punktu widzenia. powinien zakładać osiągnięcie korzyści przez beneficjenta w dłuższym okresie czasu. Musi być powiązany z ważnymi kierunkami strategicznymi określonymi celami programu operacyjnego lub polityki regionalnej	Wskaźniki, które umożliwią ocenę stopnia realizacji celu ogólnego	Dane źródłowe niezbędne do obliczenia wskaźnika	Założenia oraz zagrożenia realizacji celu ogólnego (*SWOT)
Cel projektu	Cel, który powinien zostać osiągnięty w wyniku wdrożenia projektu	Wskaźniki, które umożliwią ocenę stopnia realizacji celu projektu	Dane źródłowe niezbędne do obliczenia wskaźnika	Założenia oraz zagrożenia realizacji celu projektu
Rezultaty	Efekty projektu, których osiągnięcie jest zgodne z celem projektu	Wskaźniki, które umożliwią ocenę stopnia realizacji celu projektu	Dane źródłowe niezbędne do obliczenia wskaźnika	Założenia oraz zagrożenia osiągnięcia rezultatów
Działania	Główne czynności, które muszą zostać wykonane, aby zrealizować projekt (działania w ramach projektu)	Nakłady/środki niezbędne do osiągnięcia rezultatów (środki i zasoby)	Koszty, (główne kategorie) których poniesienie jest niezbędne do osiągnięcia rezultatów (budżet projektu)	Warunki wstępne które muszą być spełnione aby osiągnąć zaplanowane cele

Załącznik 2.

Wzór harmonogramu rzeczowo-finansowego zadania nr ... dla projektu ...

Tabele wynikowe do formularza znajdują się w oddzielnym pliku w formacie .xls obejmują kategorie wydatków kwalifikowanych przypisanych do poszczególnych zadań badawczych m.in.

- wynagrodzenia z pochodnymi;
- amortyzacja;

² (źródło) Jerzy Skrzypek, *Zasady konstrukcji studium wykonalności lub biznesplanu dla projektów współfinansowanych ze środków UE*, TWIGGER, Warszawa, 2007 r.

-
- wkład niepieniężny;
  - zakup wyposażenia laboratoryjnego, materiałów i surowców, oprogramowania i licencji (do 20 % wydatków kwalifikowanych projektu);
  - usługi badawcze, ekspertyzy, analizy i raporty;
  - delegacje krajowe;
  - wydatki na certyfikację rezultatów projektu;
  - wydatki na ochronę patentową wraz z doradztwem;
  - wydatki na promocję projektu;
  - wydatki na promocję rezultatów projektu;
  - koszty ogólne (w tym wynagrodzenie personelu zarządzającego, administracyjnego oraz finansowego);
  - wydatki na obsługę instrumentów zabezpieczających realizację umowy;
  - wydatki na usługi w zakresie audytu zewnętrznego.

(*Należy uzupełnić także poszczególne podarkusze zawarte w pliku .xls)

Załącznik 3.

Wzór harmonogramu płatności dla projektu ...

Załączona w formacie pliku .xls tabela zawiera wyszczególnienie kolejnych zadań badawczych realizowanych w ujęciu kwartalnym wraz wielkością kosztów kwalifikowanych.